

Η έλλειψη οράματος είναι πάντα αισθητή..

Κοντά στη γενική σχεδόν τα τελευταία χρόνια παρατηρούμενη έλλειψη σοβαρότητας, το πιο ξεκάθαρο ίσως στοιχείο της πολιτικής μας ζωής τα τελευταία 40 χρόνια, ήταν η έλλειψη οράματος από μέρους της πολιτικής ηγεσίας της Ελληνοκυπριακής πλευράς. Και μιλούμε για την Ελληνοκυπριακή πλευρά, γιατί από μέρους της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας, του κ. Ντενκτάς βασικά, διάφανες είναι οι παντουρανιστικές του βλέψεις και αν και καθόλου επιθυμητό, υπαρκτό το όραμα του για την Κύπρο.. Πιο επιτακτικά η δημιουργία οράματος, μαζί και η συμπαρομαρτούσα στοχοθεσία, θα έπρεπε να είχαν συντελεστεί αμέσως μετά το 1974, όταν τα παθήματα θα έπρεπε να είχαν γίνει μαθήματα και να οδηγούν τη σκέψη και τις πράξεις μας.

Δεν θα ασχοληθεί αυτό το άρθρο με την Τουρκοκυπριακή πλευρά ή μάλλον με τον κ. Ντενκτάς, που με βάση τους δικούς του στόχους, που δεν ήταν κατανάγκη προς το συμφέρον της Τουρκοκυπριακής κοινότητας, έχει σε μεγάλο βαθμό επιτύχει τις επιδιώξεις του αλλά και εκείνες της Τουρκίας, με τις οποίες είναι προφανώς ευθυγραμμισμένος.

Μετά το 1960, παρά την εξαγγελία της επιδίωξης του εφικτού το οποίο ο Πρόεδρος Μακάριος καθόρισε σαν το ρεαλιστικό πολιτικό στόχο της Ελληνοκυπριακής πλευράς, ακολούθησαν χρόνια παλινδρομήσεων και κλυδωνισμών, που δεν κατάφεραν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις και τις συνθήκες που θα επέτρεπαν στον Κυπριακό λαό στο σύνολο του να πορευτεί ενωμένος μετά την ανεξαρτησία, για να κτίσει το κοινό του μέλλον. Φυσικά η

αποτυχία του Προέδρου Μακαρίου, αν περί αυτού επρόκειτο, αν όχι μιας λανθάνουσας αλλά ηθελημένης στοχοθεσίας που αναιρούσε το εφικτό, πρέπει να ιδωθεί μέσα στις αντικειμενικές συνθήκες της εποχής εκείνης, όπου και η Τουρκοκυπριακή ηγεσία είχε το μερίδιό της. Όμως το γεγονός παραμένει ότι οι Τουρκοκύπριοι δεν βρήκαν στην ισχυρότερη Ελληνοκυπριακή πλευρά την κατανόηση και συμπάθεια που χρειαζόταν, για να νιώσουν ισότιμα μέλη της Κυπριακής κοινωνίας. Για να γινόταν κάτι τέτοιο κατορθωτό, χρειαζόταν η ύπαρξη οράματος που θα ανασχηματοποιούσε την Κυπριακή κοινωνία και που θα διαχεόταν ή θα μεταφυτεύετο στους πολίτες της ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας, θα αφομοιωνόταν από αυτούς και θα διέπνεε τις πράξεις, τις ευρύτερες τους αντικρίσεις και τους δικούς τους επί μέρους οραματισμούς.

Σε μεγάλο βαθμό η έλλειψη οράματος και κατ' επέκταση υιοθέτησης ορθής πολιτικής και στόχων, οδήγησε στα γεγονότα του 1974, που όχι μόνο δεν έχουν αναιρεθεί αλλά κινδυνεύουν να σφραγίσουν τον πολιτικό θάνατο της χώρας μας και της ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας. Μετά το 1974, θα ανέμενε κανείς ότι μια πιο έμπειρη πολιτική ηγεσία, πέραν του καθορισμού των στόχων επίλυσης του Κυπριακού μέσα στα νέα δεδομένα που είχε δημιουργήσει η εισβολή, θα έβλεπε την αναγκαιότητα της δημιουργίας ενός τέτοιου οράματος, αφού από μόνοι τους δεν δημιουργούν οι στόχοι τις συνθήκες πολιτικής επιβίωσης της χώρας, που εξυπακούουν μια ανασύνθεση της Κυπριακής κοινωνίας, κατά το πρότυπο άλλων πλουραλιστικών κοινωνιών.

Μετά το 1974 και όταν συνειδητοποιήθηκε τι είχε γίνει, ότι σε μεγάλο βαθμό είχε συμβεί περίπου το ανέκκλητο, αποφασίσαμε ότι η καλύτερη δυνατή επανένωση της χώρας μας θα επιτυγχανόταν μέσω της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας. Και αρχίσαμε να επιδιώκουμε αυτό το στόχο, που επισημοποιήθηκε με τις συμφωνίες

Μακαρίου-Ντενκτάς και Κυπριανού-Ντενκτάς. Ξεκινήσαμε με βάση τα δεδομένα της ήττας του 1974 και στόχο το νέο εφικτό, όπως ξεπρόβαλλε μέσα από τα νέα δεδομένα. Αλλά και πάλι ξεχάσαμε ότι στόχοι χωρίς όραμα είναι οικοδομή χωρίς θεμέλια. Θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι υπήρχε κάποιο, σε λανθάνουσα έστω κατάσταση όραμα αλλά και πάλι τα συνθετικά του στοιχεία συνεχίσαμε να δανειζόμαστε από την πρό του 60 περίοδο.

Ως εκ τούτου, δεν είναι καθόλου παράδοξο ότι σήμερα ακούγονται αρκετές φωνές, που λένε ότι, καλύτερα να διχοτομηθεί η Κύπρος ή επί το ηχούν ολιγότερο άσχημα “εμείς από δω κι εκείνοι από κει”, με το σκεπτικό ότι η προοπτική μιας ομόσπονδης Κύπρου εμπεριέχει πολλούς κινδύνους. Βέβαια κίνδυνοι δυνητικά εμπεριέχονται μέσα από οποιανδήποτε λύση, αν θελήσουμε να συνεχίσουμε να ενεργούμε συναισθηματικά, παρορμητικά και άσοφα. Αλλά η καταστροφή θα επέλθει μέσα από τη διχοτόμηση, ή τις παραλλαγές της, που αρχικά θα παρέχει κάποια ψυχολογικά εχέγγυα συνέχισης ύπαρξης της Ελληνοκυπριακής πλευράς, αλλά σταδιακά θα οδηγήσει σε τραγικά αδιέξοδα και αποτελέσματα που θα γίνουν συνειδητά μέσα από τη σύγκριση, με τα χρόνια της ακρωτηριασμένης έστω ανεξαρτησίας. Αν σήμερα ο Ελληνοκύπριος πολίτης της Δημοκρατίας κάμνει κάποιες όχι ορθολογιστικές σκέψεις ή δεν είναι προετοιμασμένος να δεχτεί τη λύση που από το 77 έχει αποδεχτεί η Πολιτεία και αφήνεται να οδηγείται στην προτίμηση λανθασμένων σε προοπτική λύσεων, δεν οφείλεται άραγε στο ότι σε καμιά φάση του πρόσφατου 40χρονου πολιτικού βίου, δεν του έχει δοθεί ένα όραμα το οποίο θα έπρεπε να ενστερνιστεί και να πιστέψει;

Στοιχειώδης συνέπεια με τους επίσημους στόχους της Πολιτείας, υποβάλλει ότι αυτό το όραμα δεν θα μπορούσε να ήταν τίποτε άλλο από την ειρηνική συνύπαρξη με τους συμπατριώτες, ναι ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΕΣ μας Τουρκοκύπριους. Το

κτίσιμο της κοινής μας πατρίδας μέσα στα πλαίσια μιας ισότιμης και ανεκτικής στη διαφορετικότητα κοινωνίας, που θα αναγνώριζε τα δικαιώματα και ελευθερίες του καθενός από μας, χωρίς το όνομα, η θρησκεία και οι εθνικές καταβολές να επηρεάζουν τη συμπεριφορά και τη στάση μας έναντι των συμπολιτών μας, ακριβώς όπως γίνεται σε πολλές χώρες με πλουραλιστικές κοινωνίες, που θα ήθελαν να έχουν διασφαλισμένο το μέλλον. Ακόμα θα έπρεπε ο Κύπριος να σφυρηλατήσει τη δική του πολιτική ταυτότητα στα όρια του δικού του κράτους, των δικών του θεσμών, της δικής του κυπριακής πραγματικότητας. Αυτό το όραμα θα έπρεπε να είχε γίνει και θεωρία και πράξη από το 1960, αλλά προπάντων μετά το 1974, όταν πλέον είμαστε σε θέση να αντλούμε πικρά δυστυχώς μαθήματα από το παρελθόν και όταν ο κάθε Ελληνοκύπριος θα πρέπει να έχει καταλάβει ότι, το πρό του 60 όραμα έχει σβήσει ανεπιστρεπτί.

Θα μπορούσε ίσως να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι κάτι τέτοιο είναι ουτοπία. Αλλά είναι ουτοπία να αναγνωρίζεις την ύπαρξη, να σέβεσαι και να συμπεριφέρεσαι σωστά στους συνανθρώπους σου και να μοιράζεσαι τις ανησυχίες και τις ελπίδες τους, όταν μάλιστα ζουν και εργάζονται δίπλα σου; Τότε πολύ μεγαλύτερη ουτοπία είναι να πιστεύουμε ότι θα ενεργούμε και θα σκεφτόμαστε μέσα στα πιο πάνω πλαίσια σαν υποψήφιοι πολίτες της Ε.Ε., στην οποία προσβλέπουμε σαν σανίδα σωτηρίας. Δεν είναι η Ε.Ε. μια ένωση πολλών κρατών, με πολίτες που αναμένεται να καλύπτονται από ένα φάσμα θρησκειών, εθνικών καταβολών, γλωσσών, κουλτούρων και οτιδήποτε άλλο καθορίζει την ανθρώπινη υπόσταση; Αλλά μήπως δεν ισχύει αυτό και στα επί μέρους πολυεθνικά κράτη της Ευρώπης, όπως την Ελβετία με τις τέσσερις γλώσσες και τις τρεις κουλτούρες ή τη Φιλλανδία ή το Βέλγιο με τις δύο κουλτούρες και γλώσσες;

Η ύπαρξη οράματος καθοδηγεί στη δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων που ενισχύουν και στη πράξη κάμνουν εφικτή την επίτευξη των στόχων. Για παράδειγμα, αν το όραμα μας ήταν όπως σκιαγραφείται πιο πάνω, η Ελληνοκυπριακή πλευρά μετά το 1974 θα έπρεπε να ενεργήσει πρώτα απ'όλα ούτως ώστε η διδασκαλία στα σχολεία να ήταν τέτοια, που να συνάδει μ'αυτό το όραμα. Ανταυτού η παιδεία παρέμεινε στα παλιά της πλαίσια, με αποτέλεσμα τα παιδιά να διδάσκονται με καθαρά ελληνοκεντρικά κριτήρια, αποστασιοποιημένα πλήρως από την έννοια του Κύπριου πολίτη, μακράν οποιασδήποτε αίσθησης διαβίωσης σε μια Ομόσπονδη Κυπριακή Πολιτεία, ακριβώς όπως τον καιρό που επιδιωκόταν η Ένωση. Ταυτόχρονα αρκετοί Ελληνοκύπριοι πολιτικοί, άλλοι λιγότερο, άλλοι περισσότερο, όχι συνειδητά ασφαλώς, προκαλούν ολονέν και περισσότερα ρήγματα στο βυθιζόμενο Κυπριακό πολιτικό σκάφος. Ποιος τέλος πάντων θα πιστέψει στο Κυπριακό Κράτος, όταν ακόμα και σήμερα του αποδίδουμε στην καλλίτερη περίπτωση δορυφορικό στάτους ή ακόμα χειρότερα, αναβαθμισμένης επαρχίας; Όταν ακόμα και σήμερα ηθελημένα ξεχνούμε ή παραγνωρίζουμε την ύπαρξη των Τουρκοκυπρίων, παραχωρώντας τους ουσιαστικά στην Τουρκία, ανεξάρτητα αν λόγω ανάγκης προσπαθούμε να τους συμπεριλάβουμε στις ενταξιακές διαδικασίες; Αν θεωρητικά υποθέσουμε ότι δεν υπήρχαν οι λόγοι που μας υποχρεώνουν σήμερα να συζητήσουμε και να έχουμε δεκτεί τη συμμετοχή τους στις επικείμενες διαδικασίες, πόσοι από μας θα στήριζαν στην πράξη το δίκαιο της ισοπολιτείας, της οποιασδήποτε εθνοτικής ομάδας της χώρας μας;

Με τα δεδομένα της Κύπρου, όπως αυτά έχουν δημιουργηθεί κυρίως μέσα από τις εθνικιστικές αντιπαραθέσεις, τέτοιες ιδέες και προσεγγίσεις όπως τις πιο πάνω φαντάζουν ίσως ρομαντικές και άπιαστες. Αλλά ας αφήσουμε προς στιγμήν αυτές τις ιδέες κατά μέρος και ας καταπιαστούμε με πιο απλά πράγματα όπως αυτό της ενίσχυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας σαν ανεξάρτητο κράτος. Πως μπορεί να

κτιστεί όραμα και στόχοι όταν το μέσο που χρησιμοποιείται για την επίτευξη των πιο πάνω, που δεν είναι τίποτα άλλο από την κρατική μας οντότητα, υπονομεύεται εκ των έσω; Τι έχουμε κάνει τα τελευταία 25 χρόνια, για να πείσουμε τουλάχιστον τους Τουρκοκύπριους με τους οποίους σχεδόν όλοι λεκτικά εκφράζουμε ότι θέλουμε να ζήσουμε μαζί, για εμπέδωση πίστης στην Κυπριακή Δημοκρατία; Στην πράξη δυστυχώς κάνουμε οτιδήποτε για να πείσουμε για το αντίθετο. Αυτό αποδεικνύεται καθημερινά με την πραγματική έκφραση των αισθημάτων μας, όταν μιλούμε για Κυπριακό λαό και εννοούμε απλά τον Ελληνοκυπριακό πληθυσμό, όταν για την επέτειο της ανεξαρτησίας του Κράτους μας κάνουμε στρατιωτικές παρελάσεις και δίπλα από την Κυπριακή σημαία τοποθετείται η Ελληνική, όταν κτίζουμε δικοινοτικό πανεπιστήμιο και κατεβάζουμε την Κυπριακή σημαία γιατί δεν είναι υψωμένη και η Ελληνική ή για τους πιο απαιτητικούς εθνικιστές μόνο η Ελληνική, όταν σε θέματα ουσίας σκεφτόμαστε, εκφραζόμαστε και πράττουμε σαν Κράτος, με εμφανή την έξωθεν εξάρτηση. Φυσικά το ίδιο κάνει και ο κ. Ντενκτάς με πιο εκδηλωτικό τρόπο, τον αποκαλούμε ωστόσο εγκάθετο...

Μέσα σ'αυτά τα πλαίσια και σε μια προσπάθεια να κάνουμε πράξη τη θεωρία,θα έπρεπε σε κάποια στιγμή να παίρναμε την θαρραλέα απόφαση, ότι οι Τουρκοκύπριοι που εξαναγκάζονται να μεταναστεύουν στο εξωτερικό, μη ανεχόμενοι το καθεστώς Ντενκτάς, ή τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες στις οποίες διαβιώνουν, θα έπρεπε να καταλήγουν φυσιολογικά στο ελεύθερο τμήμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τι το πιο φυσιολογικό, νόμιμοι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας, να ζουν στο χώρο όπου ανήκουν αλλά και τους ανήκει; Αυτό όμως, πέραν της τόλμης για τον οραματιστή ηγέτη, θα χρειαζόταν και υπερβάσεις από την κοινωνία γενικότερα. Μια κοινωνία που θα έπρεπε να ήταν έτοιμη να αποδεχτεί τέτοιες αποφάσεις, αν όντως μαζί με την ηγεσία της εννοούσε αυτά που τουλάχιστον φραστικά διατείνεται εδώ και 25 τόσα χρόνια. Ας συλλογιστούμε τι δυναμική θα

μπορούσαν να δημιουργήσουν 10, 15 ή 20 χιλιάδες έστω κυπριακά σκεφτομένων Τουρκοκυπρίων στο Νότο.

Έχει κανείς από μας συνειδητοποιήσει πόσο κάτι τέτοιο, αν γινόταν κατορθωτό, θα ανέτρεπε τις μεθοδεύσεις και τις περί του αβιώτου θεωρίες του κ. Ντενκτάς και της Τουρκίας; Κί'αυτό πέραν της ανθρωπιστικής πλευράς και της ανάγκης ανασύνθεσης της Κυπριακής κοινωνίας πάνω σε υγιείς βάσεις. Αλλά για κάτι τέτοιο χρειάζεται όραμα, που δυστυχώς μέχρι της στιγμής απουσιάζει..

11.11.99